

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 3: 26 - THE 10 COMMANDMENTS

OU ISRAEL/BEIT KENESSET HANASI - SUMMER 2025

The Ten Commandments comprise a text that changed the world! They are also central to our relationship with God as being the covenantal text of our encounter at Sinai. As such, it is not surprising that some people stand for their public reading. This minhag has proved to be very controversial over the millennia but, notwithstanding fierce opposition, it refuses not disappear! In this shiur, we will look at this minhag, together with other halachic and hashkafic issues surrounding the 10 commandments.

A] PUBLIC READING OF THE 10 COMMANDMENTS

- The 10 commandments are now read¹ three times yearly - on Shavuot and in the weekly parshiot Yitro and Ve'etchanan. They are often quoted or paraphrased in Nach.²

1. אמר יפה למדני חנניה בן אחי רבי יהושע - מה הים הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים, כך בין כל דיבור ודיבור דקדוקיה ואותיותיה של תורה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שקלים פרק ו הלכה א

*The Yerushalmi understands that each of the 10 Dibrot somehow encompass and contain all of the details in Torah.*³

2. אמר להם הממונה: ברכו ברכה אחת, והן ברכו. (ר' עובדיה מצרנוורה: ... אהבה רבה. ואחר שהאיר היום וזרח החמה מצרכים יולא אור. וסדר זרכות אינו מעכז). קראו עשרת הדברים, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר. ברכו את העם שלש ברכות - אמת ויציב, ועבודה, וברכת כהנים. (רע"ז: ... קריאת הפסוקים בלד ולא נשיאת כפס, שלא היו הכהנים נושאים את כפיהן אלא לאחר הקרצת התמיד וקטורת ... לא היו מצרכים הכך זרכות אלא כדי שיהא התמיד מקובל בראון ולא היו נפטרם בכך מתפלת שמונה עשרה). ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא: (רע"ז: ... מי ששיכן את שמו בצית הזה הוא ישיכן ביניכם אהבה ואהבה שלום ורעות ...)

משנה תמיד פרק ה משנה א

The daily routine in the Mikdash involved the recitation of the Ten Commandments as part of the Tefillah before bringing the Korban Tamid.

3. דרב מתנא ור' שמואל בר נחמן תרווייהון אמרי - בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום. ומפני מה אין קורין אותן? מפני טענות המניין שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק א

The Yerushalmi states that the 10 Commandments SHOULD have been part of our regular davening, if not for the 'Minim' who claimed that only these were given at Sinai.

- In fact, there is evidence that the 10 Commandments were indeed included in liturgy beyond the Mikdash service. The Nash Papyrus⁴ dating from around 100-150 BCE contain the Ten Commandments together with the Shema and other texts from Chumash. The Dead Sea Scrolls also include three small scrolls which contain together the Ten Commandments, the Shema and other passages from Shemot and Devarim.⁵

1. There are different minhagim as to which notes should be used for these readings - Ta'am Tachton (which is the regular trop dividing the words by sentence) or Ta'am Elyon (which divides each of the 10 Dibrot according to Dibra.) In many communities the Ta'am Elyon is always used, although traditionally this was often kept for Shavuot only. For a long analysis of this see <https://forum.otzar.org/download/file.php?id=35815>. See also Rav Soloveitchik's understanding below, based on the ta'amim.

2. See Tehillim (50:7, 18-19; 81:10-11), Hoshea (4:1-2), Yirmiyahu (7:9).

3. This idea is also found in Philo and, more famously, Rav Saadia Gaon.

4. Discovered in Egypt in 1898. Scholars have suggested that this may have reflected Jewish liturgy in Egypt at the time, although it is impossible to be sure from one sample.

5. There is also a discussion about the inclusion of the 10 Commandments in the Tefillin. The Sifrei Devarim (35) raises a *hava amina* that the 10 Commandments should be in the tefillin, which it rejects. (The pshat explanation is fairly clear. The mitzva of tefillin and mezuzah in the Shema in Devarim Chap 6 comes shortly after the 10 Commandments in Devarim Chap 5. Thus the reference in Devarim 6:6 - *על לבבך* - could be referring back to the Dibrot.) Early Christian sources claim that some tefillin included the 10 Commandments. (See the commentary of Jerome (4C) to Ezekiel 24:17). 7 tefillin fragments discovered in the Dead Sea Scrolls include the 10 Commandments. See also the following piece by Rabbi Jonathan Sacks zt'l:

https://www.chabad.org/parshah/article_cdo/aid/1750073/jewish/The-Custom-That-Refused-to-Die.htm

To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com

4. וקורין עשרת הדברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, אמת ויציב, ועבודה, וברכת כהנים. אמר רב יהודה אמר שמואל: אף בגבולין בקשו לקרות כן, אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין. תניא נמי הכי, רבי נתן אומר: בגבולין בקשו לקרות כן, אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין. רבה בר בר חנה סבר למקבעינהו בסורא. אמר ליה רב חסדא: כבר בטלום מפני תרעומת המינין. אממר סבר למקבעינהו בנהרדעא. אמר ליה רב אשי: כבר בטלום מפני תרעומת המינין.

ברכות יב.

The Bavli explains that this was not merely theoretical. A number of communities sought to include a reading of the 10 Commandments as part of the Shacharit service, even outside the Mikdash but due to disruption of the 'Minim' this practice was discontinued. Nevertheless, it is clear that many communities subsequently tried to reinstate the reading!

5. **מפני תרעומת המינין** - שלא יאמרו לעמי הארץ: אין שאר תורה אמת, ותדעו שאין קורין אלא מה שאמר הקדוש צרוך הוא ושמעו מפיו צדיק.

רש"י שם

The Minim would try to convince the ignorant that a reading of the 10 Commandment indicated that only these were from God and not the rest of the Torah. But who were these Minim?

6. **המינין** - עכו"ם [השמטת הצנזורה: תלמידי ישו].

רש"י שם

The uncensored Rashi states that, in his view, these were the early Christians⁶.

7. **שאלתם** עוד: מהו לומר עשרת הדברות בשחר בבית הכנסת? לפי שיש אנשים רוצים להנהיג צבור כן. ראוי לעשות כן אם לאו?
תשובה אסור לעשות כן ....

שו"ת הרשב"א חלק א סימן קפד

The question was raised⁷ again to the Rashba (13/14C Spain) by those who wished to reintroduce the reading. He refused!

8. טוב לומר פ' העקדה (בראשית כב:א-יט) ופ' המן ועשרת הדברות ופ' עולה (ויקרא א:א-ז) ומנחה (ויקרא ב:א-ג) ושלמים (ויקרא ג:א-ז) וחטאת (ויקרא ד:א-ז) ואשם. הגה: ודוקא ביחיד מותר לומר עשרת הדברות בכל יום. אבל אסור לאומרם צבור

שולחן ערוך אורח חיים סימן א סעיף ה

The Shulchan Aruch rules (based on the Tur) that it is positive (but not required) to say the 10 Commandments every morning. The Rema adds that this is ONLY in private tefilla⁸ and never in public.

9. (טז) **בצבור** - מפני הכופרים שיאמרו אין תורה אלא זו וצפרט צמנינו. ולכך אין כותבין אותה ג"כ על קונטרס המיוחד לצבור. יש שכתבו דלא אסור לאומרו צבור אלא לקובעו בין הצרכות כמו ק"ש אבל קודם צ"ש מותר אף צבור. ואין נקטין לאסור צבור כלל וכלל. וביחיד דוקא שלא בתוך התפלה אבל לקבוע בתוך הצרכות גם ליחיד אסור.

משנה ברורה שם

The Mishna Berura rules that it is particularly important in our times not to overemphasize the 10 Commandments.⁹

B] STANDING FOR THE 10 COMMANDMENTS

• In many communities there is a strong minhag that people stand during kriyat haTorah for the reading of the 10 Commandments¹⁰. Other communities do not have this minhag and, indeed, some object strongly to it!

6. This is also the position of R' Simcha of Vitry in the Machzor Vitry (p12). Other theories point to Jewish Gnostics and/or the Samaritans. There is a Samaritan custom of inscribing the 10 commandments on doors (presumably) as a connection to mezuzah.

7. It had also been raised in the time of the Geonim and was opposed by R. Hai Gaon - see Otzar HaGaonim, Megillah p67. The Palestinian synagogue in Fustat continued to recite the Ten Commandments on Shabbat and holidays in Shacharit before Shirat HaYam until the 13th century - see <https://www.myjewishlearning.com/article/whatever-ever-happened-to-the-ten-commandments/>

8. R. Shlomo Luria writes that he had a person custom to say the 10 Commandments before Pesukei deZimra.

9. Many siddurim still list the 10 commandments after Shacharit.

10. And also for Shirat HaYam in Beshalach - see below.

10. **שאלה** - ... בדבר עיר שהנהיגו לה חכמיה ומכובדיה לישב בעת קריאת עשר הדברות בספר התורה בציבור. הואיל וזאת העיר היתה מקודם מעוטת החכמה וכאשר בא אליה רב גדול, כונן החכמה בה וגדר בה כמה גדרות. והיה מנהגם מקודם לפני בוא זה הרב ז"ל שיעמדו כולם בעת קריאת הדברות בספר התורה בציבור מסיבת הדברות. וביטל זה הרב לזה המנהג והנהיג להם לישב בעת קריאתן ומנעם מלעמוד. .... ואמר בכלל תשובתו, שכל מי שרוצה לקום בעת קריאת ספר התורה בעשר הדברות ראוי לגעור בו. לפי שלעשות זאת (הוא מדרכי) המינים המאמינים שלעשר הדברות מעלה על שאר התורה. לפי שכל דבר אשר למינים בו אמונה שונה מדעת רבותינו ז"ל חייבים אנו להתרחק (בו) מהם ולהבדל מהם.

התשובה - זה אשר הנהיג הרב הנפטר נ"ע לישב הוא הראוי וראיותיו ראיות נכונות .... וכך היה ראוי לעשות בכל מקום שמנהגם לעמוד - צריך למנעם בגלל מה שמגיע בזה מן ההפסד באמונה, (ומה שמדמים) שיש בתורה מדרגות ומקצתה מעולה ממקצתה, וזה רע עד מאד. ומן הראוי לסתום כל הפתחים שמביאים לזאת האמונה הרעה. ומה שטען החכם האחר שבגדאד ומקצת הערים עושות זאת, אין זה ראיה בשום פנים. לפי שאם נמצא אנשים חולים, לא נחליא הבריא מאנשיהם כדי שיהיו שווים אלא נשתדל לנתח כל חולה שנוכל! ואלה הקראים אינם אלה אשר קורין אותם החכמים מינים אלא קורין אותם צדוקין וביתוסין, להוציא הכותים והמינים הם אשר נתפסדו להם האמונות בעיקרי התורה. ומכללם האומרים אין תורה מן השמים. וכבר ביארו שאין הפרש בין המכחיש התורה כולה או מכחיש פסוק אחד ואומר משה מפי עצמו אמרו. והיה מן המינים מי שהאמין שאין מן השמים אלא י' הדברות ושאר התורה משה מפי עצמו אמרו, ולכן ביטלו קריאתן בכל יום. ואסור בשום פנים לעשות בתורה מקצתה מעולה ממקצתה ....

שו"ת הרמב"ם סימן רסג

The Rambam makes it very clear that one should SIT for the 10 Commandments, notwithstanding that there were clearly minhagim in Baghdad to stand. For the Rambam, it is a breach of the 8th Ikar¹¹ to advocate that there are different 'levels' to Written Torah in terms of its status as Torah Min HaShamayim.¹²

11. ... שאין כאן מקום למינים לרדות כיון שכונתו היא מפורסמת וגלויה לכל. לתת אל לבנו בעת ובעונה ההיא ... שיש בה הדור כאלו הקבלנו פני השכינה במעמד הגדול והנורא ההוא! ... לפיכך ... כל מקום שנהגו המנהג הנז' יהיו אוחזים מעשה אבותיהם בידיהם שכוונתם לשם שמים ...

שו"ת דבר שמואל רע"ז

R' Shmuel Abuhav (17C Italy) was asked by the community in Reggio di Calabria if they should continue with their minhag to stand when the 10 Commandment are read in shul. He replied that they should and this evokes Klal Yisrael standing at Har Sinai. He felt that there was no longer a concern of heresy since their actions were so clear. Chazal's concern was repeating them every day, not on special occasions.

12. ונראה דמאחר שנהגו העם כן לקום כלם בעשרת הדברות, נראה שחייבים הכל לעמוד. ואין לשום אחד לישאר יושב דגם שאינו מן הדין לקום, עתה שנהגו כל הקהל בזה נעשה חיוב על הכל. ואם לאו ח"ו בעיני ההמון נראה כמזלזל. ועוד דאמרו לא יושב בין העומדים ומה קרא תגר הרב כנה"ג (א"ה סימן ס"ב) בראשו על היושבים בעת ז' ברכות דכיון דנהגו לעמוד זה שיושב עובר על 'לא יושב בין העומדים' ע"ש.

שו"ת טוב עין סימן יא

The Chida (R. Chayim David Azulai - 18C Eretz Yisrael) rules that, although there is no intrinsic obligation to stand, once most of the community has a minhag to stand, then EVERYONE must stand!¹³

13. אמר לון בשם ר' יהושע בן לוי - אין לך טעון ברכה לפני ולאחריי אלא שירת הים ועשרת הדברות וקללות שבתורת כהנים ושבתשנה תורה. אמר ר' אבהו אני לא שמעתי, אלא נראין הדברים בעשרת הדברות.

מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יב הלכה ג

Chazal in Mesechet Sofrim DO appear to give a special status to certain parts of the Torah - Shirat HaYam, 10 Commandments and the Tochachot¹⁴ - which required their own beracha before and after reading in public, even at a time when the custom was not to do so, but to have a beracha only at the beginning and at the end of the whole kriyah.

14. לפי זה נראה שאין ראוי לעשות בצבור עדיפות כל שהיא לפרשת עשרת הדברות יותר משאר קריאת התורה, כדי שלא לתת פתחון פה למינים. ומכיון שאנו נוהגים לשבת בעת קריאת ספר תורה, וכמו שפסק מרן בשלחן ערוך, אין ראוי לעמוד בשעת קריאת עשרת הדברות ...

שו"ת יחוה דעת חלק א סימן כט

Rav Ovadia Yosef rules clearly NOT to stand for the 10 Commandments, since we sit for the rest of leyning.

11. See Introduction to Perek Chelek in his commentary on the Mishna, in which he expands on this at length.

12. <https://www2.biu.ac.il/JH/Parasha/eng/vahet/bashan.html#:~:text=His%20conclusion%20is%3A%20%22One%20should,stand%20are%20being%20overly%20righteous%22>

13. Note that the teshuva of the Rambam quoted above was only printed in the 20C and would thus have been unknown to R. Abuhav and the Chida.

14. In some versions of the text only the Tochacha appears in that list.

15. ... לכן נראה דאין לשנות מן המנהג. והוא ככל מנהג שאף אלו שבאים ממקום שלא נהגו כן אסור מדין 'אל ישנה אדם מפני המחלוקת' ... אין לו עצה אלא לעמוד בשבת זו בכל הקריאה. אבל אדרבה לדינא אסור לשנות ממנהג הצבור.

ש"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן כב

*R. Moshe Feinstein writes that one must follow the local minhag and not cause machloket. Someone who objects to the standing for the 10 Commandments should NOT sit, but rather should stand for the entire leyning for that Shabbat!*¹⁵

16. ולא יושב בין העומדים ולא עומד בין היושבים .... כללו של דבר אל ישנה אדם ממנהג הבריות.

דרך ארץ זוטא פרק ה'

Chazal specifically state that one should not sit amongst those who stand and disrupt the local minhag!

• Other recent positions¹⁶:

Rav Yosef Shalom Eliashiv¹⁷ prohibited standing specifically during the Ten Commandments.

Rav Shlomo Zalman Auerbach¹⁸ did not stand up for the reading of the Ten Commandments.

Rav Chaim David Ha-Levi¹⁹ preferred sitting during the reading but did not insist on discontinuing the practice of standing.

Rav Moshe Sternbuch²⁰ permits the practice of standing during the reading of the Ten Commandments.

Rav Soloveitchik also permitted standing during the reading of the Ten Commandments.²¹

C] THE SHAPE OF THE LUCHOT

17. ויתן אל-מֹשֶׁה כְּכֹלֹתוֹ לְדַבֵּר אֶתֹּר בְּתֵר סִינִי שְׁנֵי לַחֹת הָעֵדֻת לַחֹת אֲבֹן כְּתֻבִּים בְּאֶצְבַּע אֱלֹקִים:

שמות לא:יח

The Torah describes the luchot of stone and how they were written, but does not specifically address their shape.

18. אֵין בְּאֲרוֹן לֹק שְׁנֵי לַחֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנֵּחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת ה' עִם-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם:

מלכים א ח:ט

The Navi relates that there was nothing in the Aron other than the luchot.

19. ארון שעשה משה, אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו, באמה בת ששה טפחים. והלוחות, ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה, מונחות כנגד ארכו של ארון.

בבא בתרא יד.

Chazal explain that the Luchot were 6(high) x 6(wide) x3(thick) tefachim and that they fit snugly²² inside the Aron.

20. והלוחות היו כל אחד ואחד ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה

תלמוד ירושלמי (וילנא) סוטה פרק ח:ג

*The Yerushalmi in Sota understands that the Luchot were 6x3x3.*²³

- As such, the indications in Chazal are that the luchot were square and not rounded at the top.

21. הכותב שתי אותיות ... ועל שני לוחי פנקס והן נהגין זה עם זה - חייב

משנה שבת יב משנה ד'

Chazal refer in a number of places to the 'luach' of the pinkas - an ancient writing tablet consisting of two hinged leaves with waxed inner sides - called a diptych.

15. He also writes that since we also stand for Shirat HaYam, this removes some of the concern.

16. Taken from <https://www.torahmusings.com/2017/05/heresy-ten-commandments/> where R. Gil Student quotes Rav Mordechai Tzion in an editorial note to Rav Shlomo Aviner, Piskei Shlomo, vol. 2 p. 237.

17. Mevakshei Torah, no. 52 p. 66; Va-Yishma Moshe, vol. 2 p. 66.

18. Ve-Aleihu Lo Yibol, vol. 1 p. 100.

19. Aseih Lekha Rav 6:21.

20. Teshuvot Ve-Hanhagot 1:144.

21. R. Aaron Ziegler addresses this in Halakhic Positions of Rabbi Joseph B. Soloveitchik Vol 1 p110-111. Rav Soloveitchik understands that there is a fundamental distinction between the ta'am tachton and ta'am elyon readings (see footnote 1). Ta'am tachton reflects the reading of the 10 Commandments as part of the weekly parasha in Yitro and Ve'etchanan. This is a fulfillment of the mitzvah of public Talmud Torah and there would therefore be a serious concern (as expressed by the Rambam in his teshuva) that certain parts of the Torah were receiving special treatment. However, the ta'am elyon reading, traditionally reserved for Shavuot, reflects a commemoration of the Sinai experience. Standing for such a reading has a totally different implication and Rav Soloveitchik proposes that the Rambam would have no objection to this. Now that most communities also read with ta'am elyon for Yitro and Ve'etchanan, as a remembrance of *Ma'amad Har Sinai*, standing for the reading is more acceptable, even within the position of the Rambam.

22. The Gemara there explores whether the Aron also contained the broken pieces of the first luchot and the master Sefer Torah written by Moshe.

23. The Yerushalmi in Shekalim 6:1 reads 6x6x3 but the Gra corrects it to 6x3x3 in line with the Yerushalmi in Sotah.

- In the Middle Ages, these were often constructed with a rounded top in a frame.
- The first reference to rounded luchot is in a 11C English manuscript and many scholars trace this back to the rounded form of the diptych²⁴. From the 12C this became the standard European depiction of the Luchot and Henry III in 13C England decreed that all Jews must wear an identifying badge in the shape of the rounded tablets. By the 16C it was difficult to find any other²⁵ depiction in Christian art.²⁶

שאלה: צורת שני לוחות הברית בבית הכנסת

22.

בבית הכנסת אחד תלו שני לוחות הברית על ארון הקודש כנהוג וראשו מעוגל. וערער אחד בשם גדולים וטובים שזהו חיקוי הנוצרים! ... ועוד שצורתם מעוגלת נגד חז"ל בב"ב (יד). שארכם ששה ורחבם ששה ומונחות כנגד ארכו של ארון, ומשמע שהיו מרובעות. ולדבריהם הנוצרים הם שציירו הלוחות עגולות ולא עשו כן לפנים בישראל. ודרשו להוריד את הלוחות מארון הקודש. אמנם נתפשט המנהג מאד וקשה להוכיח שזהו מצד הנוצרים. ואולי עשו כן מפני שמצאו בכך יופי יותר, ואין לוחות אלו כמדת או צורת לוחות הברית כלל, רק דמות כעין, ועשו בצורה עם עיגול להרבות יופי. וכן אין הכוונה כאן לתוכן של עשרת הדברות, אלא לצורת לוחות הברית, רק ציירו עשרת הדברות מפני הלוחות ... וע"כ אף שאין לעשות לכתחילה בעיגול אם לא כן לא הייתי מרעיש לערער. ולדעתי נניח להם כמנהגם בעיגול ובהרבה מקומות לא שמעו כלל שיש בזה איזה חשש. ... מיהו החרדים נהגו לדקדק לעשות הלוחות מרובע, וכן במכתבי הגאון וצדיק רבי יעקב קניבסקי זצ"ל מביא לרבע דוקא.

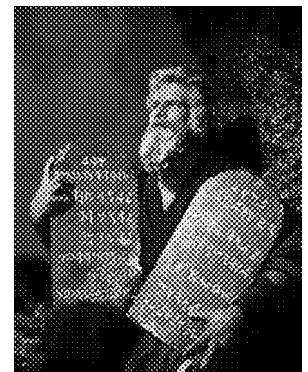
תשובות והנהגות כרך ב סימן תקלה

Rav Moshe Sternbuch writes that the luchot should ideally be depicted as square, but that there is no issur in having rounded luchot instead.

- The Lubavitcher Rebbe was VERY particular to insist on square luchot only²⁷ and this is the position of many Chabad Rabbis.

D] THE FONT OF THE TEXT

- For some people, the ultimate proof on all matters relating to the 10 Commandments comes from the Cecil B Demille's rendition! Interestingly, the font used on the movie version of the luchot was Ktav Ivri.

23. עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן ... והכתב, והמכתב, והלוחות.

משנה אבות פרק ה משנה ו

The Luchot, the 'Ktav' and the 'Michtav' were all part of the original creation in the twilight zone between the physical creation of the world and the spiritual creation of Shabbat.

24. והכתב - התורה שכתב כחוצה לפני כס"י מששת ימי בראשית באש שחורה על גבי אש לבנה: והמכתב - לורת האותיות חרות על הלחות: והלחות - צעלמן:

פירוש רבינו יונה על אבות פרק ה משנה ו

The 'Ktav' represents the mystical, primordial Torah, which pre-existed²⁸ the actual giving of the Torah. Chazal describe this as 'black fire on white fire'. The 'Michtav' is the font of the text.

25. אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא: בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ... חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית .... תניא, רבי יוסי אומר: ראוי היה עזרא שתיתן תורה על ידו לישראל, אילמלא קדמו משה. .... ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו, נשתנה על ידו הכתב. .... תניא, רבי אומר: בתחלה בכתב זה ניתנה תורה לישראל. כיון שחטאו - נהפך להן לרועץ. כיון שחזרו בהן - החזירו להם. .... רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר בן פרטא שאמר משום רבי אלעזר המודעי: כתב זה לא נשתנה כל עיקר ...

סנהדרין כב.

24. A painting, especially a church altarpiece, on two hinged wooden panels which may be closed like a book. Also an ancient writing tablet consisting of two hinged leaves with waxed inner sides.

25. For an article on this see <https://outorah.org/p/5720/>. That article references: (i) Ruth Mellinkoff, The Round-topped Tablets of the Law: Sacred Symbol and Emblem of Evil, Journal of Jewish Art, 1(1974), pp. 28-43; (ii) Gad B. Sarfatti, "The Tablets of the Law as a Symbol in Judaism" that appeared in Hebrew (1985) and English (1990) as 'The Ten Commandments in History and Tradition' Magnes Press, Jerusalem, edited by Ben-Zion Segal and Gershon Levi, especially pages 383-418.

26. Even in Jewish art the luchot were often by then depicted as round, as on a Zohar Chadash printed in 1658. See

https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/4028081/jewish/What-Shape-Were-the-Luchot-Round-Square-or-Rectangular.htm for pictures and further details.

27. See Sichat Shabbat Parshat Ki Tisa 5741 sections. 55-57 and Torat Menachem 5742, vol. 4, pp. 1916-17.

28. For a fuller presentation of the concept of the Primordial Torah, which predates creation, see

<http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2014/09/Mekorot-HaTorah-Shiur-5-Primordial-Torah-Torah-God-and-Creation-MMY-5775-A4.pdf> and

<http://rabbimanning.com/wp-content/uploads/2014/09/Mekorot-HaTorah-5775-Shiur-5-Primordial-Torah.mp3>

To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com

The Gemara brings a 3-way machloket between the Tannaim as to how the Hebrew font changed: (i) R. Yosi rules that the original font was Ktav Ivri and then changed in the time of Ezra to Ktav Ashuri; (ii) Rebbi rules that the original font was Ktav Ashuri and it was switched to Ktav Ivri and later changed back again by Ezra; (iii) R. Elazar HaModai rules that the script was always Ktav Ashuri and never changed.²⁹

26.

[illegible]

27. (טו) וַיֵּן וַיִּרְדּוּ מִשָּׁה מֶן־הַהָר וַיִּשְׁנֵי לַחֹת הַעֲדָת בְּיָדוֹ לַחֹת כְּתָבִים מְשֻׁנֵּי עֲבְרִיָּהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים: (טז) וְהַלְלוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתַב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל־הַלְלוֹת

שמות לב:טו-טז

The Torah states that the text of the first luchot were the work of God and on both sides of the luchot.

28. אמר רב חסדא: מ"ס וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין (רש"י) - ... דהואיל והכתב היה נראה משני עזריהם, היה לה לפול אם לא שזנס היה עומד)

שבת קד.

The Bavli relates that, since the letters on the luchot were chiselled all the way through, the Samech and final Mem were suspended miraculously.

29. אמר רבי לוי מאן דאמר לרעץ ניתנה התורה - עי"ן מעשה ניסים. מאן דאמר אשורי ניתנה התורה - סמ"ך מעשה ניסים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת מגילה פרק א הלכה ט

In the parallel version of this agadata in the Yerushalmi, it is the Ayin which is held up miraculously.

30. (א) בַּעֲתָה הָיָה אָמֵר ה' אֵלַי פֶּסֶל־לָךְ שִׁנְי־לִיחוֹת אֲבָנִים פְּרָאשִׁים וְעֹלָה אֲלֵי הַהֲרָה וַעֲשִׂיתָ לָּךְ אֲרוֹן עֹץ; (ב) וְאָכַתְבָּ עַל־הַלָּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלָּחֹת הָרִאשִׁים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וּשְׁמַתָּם בָּאֲרוֹן; (ג) וְאָעֲשֶׂ אֲרוֹן עֹצֵי שֹׁטִים וְאֶפְסֶל שִׁנְי־לָחֹת אֲבָנִים פְּרָאשִׁים וְאָעֲלֶה הַהֲרָה וּשְׁנֵי הַלָּחֹת בְּיָדִי; (ד) וְיִכְתֹּב עַל־הַלָּחֹת כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֶת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֵלַיכֶם בְּהָר מִתֹּךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקֹּהֵל וַיִּתֶּנָּם ה' אֵלַי:

דברים י

The second Luchot were in the same 'Michtav' as the first - from the hand of God.

E] THE FONT SIZE

31. נתנו עשרת הדברות חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה, דברי ר' חנינא בן גמליאל. וחכמים אומרים עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה, שנ' *את־הדברים האֵלֶּה דִּבֶּר ה'* [...] *וּכְתַבְם עַל־שְׁנֵי לִחוֹת אֲבָנִים*

מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ח

*Chazal debate*³⁰ whether the Luchot were written with 5 Dibrot on each Luach, or ALL 10 on each Luach and written out in duplicate.³¹

29. For a series of more detailed shiurim on this see <https://rabbimanning.com/ktav-ivri-ktav-ashuri/>

30. There is a parallel debate in Shemot Rabba 47:6 - על לוח זה ו' על לוח זה י' נחמיה אומר י' על לוח זה ו' על לוח זה ו' - עשרת הדברות כיצד? היו עשויין ה' על לוח זה וה' על לוח זה דברי ר' יהודה.

31. Some modern commentators have flagged the parallels to vassal treaties in Ancient Egypt and the Hittite Empire. Thus the very presentation of the Brit between God and the Jewish people - with a meeting, feast and contract in duplicate - would have been instantly recognizable to Bnei Yisrael as a binding treaty between the Supreme King and his subject vassal king. See <https://web.archive.org/web/20060426185437/http://www.biu.ac.il/JH/Parasha/eng/kitisa/mar.html> for further insights.

32.

ומפני שחמשה דברות האחרונים הם קצרים הרבה מן הראשונים וישאר כלוח השני פנוי בהיותו שוב בשיעורו לראשון, בין שיהיו כתובים החמשה פעם אחת בכל לוח או ב' פעמים או ד' או שמנה בכל לוח, נלטרך לומר כי היתה חקיקת וחריתת החמשה דברות האחרונים שכלוח השני גדולה מחקיקת וחריתת של לוח האחד חקיקה גסה מכילה ב' דברות האחרונים הקצרים כל השיעור שמכיל בדברות הראשונים הארוכים, כדי שיהיה נקרא ונראה יותר מה שהזכרנו בינינו לבינינו, שילך האדם רע מנעוריו לתאותם ממנה שהוא בינינו לבינו ית' שאין הילך מקטרג עליו על כך.

מביט - בית אלוהים שער היסודות פרק יב

The Mabit (R. Moshe di Trani - 16C Eretz Yisrael) points out that Chazal point out that there were 5 Dibrot on each Luach and that the writing covered the entire Luach. Given that there are many fewer words on the second Luach, this indicates that the font-size for Dibrot 6-10 was MUCH bigger! The Mabit connects that to the centrality of the Bein Adam LeChavero mitzvot within Judaism.

33.

לא תרצץ	לא תלצק	לא תלצל	לא תעלה ברעך	על שלחך	לא תזמזם בית	רעך לא תזמזם	אפדת רעך	ועבדך ואמרת	ועשור וזממך	וכל אשר	לרעך
אנכי ה' אלהיך אשר התאחדתי בארץ מצרים מן עמך	לא יתהו כן אלהים אחרים על פי לא העשית כן פעם וכל המשיה אשר בעמכם מפעל ואשר בארץ מהמה ואשר ביום מהמה לארץ לא העשיתו כזה ולא העשיתם פי אנכי ה' אלהיך אל קנא נקי עין אבה על בנים על עתשים ועל רשעים כלעזא ועשה חסד לא יתעצא אלהים ה' אלהיך כלעזא פי לא יתקף ה' אלהיך ויפאז את פניו כלעזא	וכבר את יום העשית בקדש עשית ימים העבד ועשית כל פלאותיך יום העשית עשרת כל אלהיך לא העשית כל פלאות אלהיך ופיך וכבר עבדך ואמרת ומהמך וגר אשר בעמך פי עשית ימים עשית ה' את העשית ואז תאמין את הים ואז כל אשר הם ויום ביום העשית על פני בך ה' את יום העשית וקדשית	כבר את אלהיך ואז אפך כפון יארבון ופיך על האדמה אשר ה' אלהיך נתן כן								